

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ «ΧΩΡΙΣ ΦΩΝΗ» ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΡΝΕΙΑΣ Η Βιομηχανία του Σεξ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Άννα ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ

Βουλευτής Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των
Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

«ΧΩΡΙΣ ΦΩΝΗ»

Σάββατο, 22 Μαΐου 2004

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΡΝΕΙΑΣ

Η Βιομηχανία του Σεξ

Ομιλία Άννας Καραμάνου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πορνεία συχνά χαρακτηρίζεται ως το αρχαιότερο επάγγελμα. Στην Αθήνα του Σόλωνα την πορνεία ασκούσαν κυρίως γυναίκες σκλάβες, αιχμάλωτες πολέμου ή γυναίκες που προέρχονταν από άλλες πόλεις και δεν είχαν οικογένεια ή κάποιον να τις στηρίζει. Η εικόνα δεν έχει αλλάξει πολύ από τότε , παρά την αναγνώριση των δικαιωμάτων των γυναικών και τη σεξουαλική επανάσταση. Σήμερα, η βιομηχανία του σεξ ανθεί. Σε αυτήν

εντάσσονται όχι μόνο η πορνεία-η αγορά ή ενοικίαση ανθρωπίνου σώματος- αλλά και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων που εξαγνίζουν στα μάτια της κοινωνίας την πορνεία και διαμορφώνουν την αντίληψη πως αποτελεί φυσιολογικό τμήμα της κοινωνικής ζωής. Έτσι, εκτός από τους οίκους ανοχής, στη βιομηχανία του σεξ περιλαμβάνονται υπηρεσίες συνοδών και call girls, μασάζ, strip clubs, τηλεφωνικό σεξ, σεξουαλικός τουρισμός, πορνογραφία κάθε μορφής κ.ά.

Από τη βιομηχανία αυτή επωφελείται μεγάλος αριθμός «επιχειρηματιών», όπως, φυσικά, όσοι μεσολαβούν καθ'οιονδήποτε τρόπο για να έρθουν σε επαφή οι «πελάτες» με το «προϊόν», αλλά και όσοι διαφημίζουν ή διαθέτουν διαφημιστικό χώρο για την προώθηση των σχετικών υπηρεσιών, όσοι παράγουν, διανέμουν, πωλούν ή διαφημίζουν εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία, ταινίες μέσω των οποίων προβάλλονται τα προϊόντα της βιομηχανίας του σεξ. Τα κέρδη που αποκομίζουν υπολογίζεται πως ανταγωνίζονται τα κέρδη της παράνομης διακίνησης όπλων ή ναρκωτικών. Είναι χαρακτηριστικό πως το 70% του ποσού που δαπάνησαν οι Ευρωπαίοι για αγορές μέσω 'Ιντερνετ, το 2001, διατέθηκε σε ιστοσελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο.

ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΡΝΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ;

Κατά τα τελευταία χρόνια – ιδιαίτερα μάλιστα την τελευταία δεκαπενταετία – επικράτησε διεθνώς η άποψη πως η νομιμοποίηση της πορνείας, η αναγνώρισή της ως «εργασία», όπως όλες οι άλλες, θα εξαλείψει το στιγματισμό των γυναικών αυτών, τον παραβατικό χαρακτήρα της πορνείας και τις παράνομες δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτήν και ταυτόχρονα θα προστατεύσει τις γυναίκες που θα επιλέξουν το συγκεκριμένο «επάγγελμα» από τους προαγωγούς και τα δίκτυα πορνείας που τις εκμεταλλεύονται.

Σήμερα έχει διαπιστωθεί πως τα αποτελέσματα του εγχειρήματος όχι μόνο δεν επιβεβαίωσαν τις προσδοκίες, αλλά αντιθέτως, έχουν οδηγήσει στην έξαρση του φαινομένου. Στη διάρκεια ανοιχτού δημόσιου διαλόγου που διοργάνωσε στις 19 Ιανουαρίου 2004 η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η ειδική σε θέματα διακίνησης γυναικών και πορνείας κα Janice G. Raymond παρουσίασε αδιάσειστα στοιχεία, που πιστοποιούν πως η νομιμοποίηση της πορνείας όχι μόνο δεν έλυσε τα προβλήματα και δεν βελτίωσε τις συνθήκες ζωής των γυναικών, αλλά αντίθετα διεύρυνε τη δράση των διαφόρων κυκλωμάτων, σε βάρος πάντα των γυναικών, αλλά και της κοινωνίας συνολικά.

Η νομιμοποίηση απενοχοποιεί τους προαγωγούς

Οι υπέρμαχοι της νομιμοποίησης της πορνείας ισχυρίζονται πως η επαγγελματοποίηση οδηγεί στην απενοχοποίηση των γυναικών. Στην πράξη όμως διαπιστώσαμε, πως τελικά οι πόρνες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν το στιγματισμό και την κατακραυγή, κατάσταση η οποία μάλιστα οξύνεται με την έξοδο από την ανωνυμία και την καταγραφή τους σε καταλόγους, καθιστώντας τις πιο ευάλωτες στην κριτική και την απόρριψη. Αντίθετα, με τη νομιμοποίηση απενοχοποιήθηκε η βιομηχανία του σεξ και όσοι αποκομίζουν τεράστια κέρδη από αυτήν. Οι προαγωγοί μετατρέπονται σε αξιοσέβαστους επιχειρηματίες, ενώ οι άνδρες που αγοράζουν τις σχετικές υπηρεσίες είναι καταναλωτές ενός προϊόντος όπως όλα τα άλλα. Η σουηδική Private Media Group Inc. και η γερμανική Beate Uhse AG είναι επιχειρήσεις με πορνογραφικές δραστηριότητες, που έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Ο αυστραλιανός οίκος ανοχής Daily Planet έχει επίσης μπει στο

χρηματιστήριο και, μάλιστα, το 1991 έλαβε το Βραβείο Τουρισμού της Πολιτείας της Βικτόρια.

Η νομιμοποίηση επεκτείνει τη βιομηχανία του σεξ, δεν την περιορίζει

Η νομιμοποίηση όχι απλώς δεν περιόρισε τη βιομηχανία του σεξ, αλλά αντίθετα συνέβαλε στην επέκτασή της. Η νομιμοποίηση της πορνείας στην Ολλανδία έγινε το 2000. Το 2001 διαπιστώθηκε πως η βιομηχανία του σεξ είχε επεκταθεί κατά 25%, φτάνοντας να αντιστοιχεί στο 5% του ολλανδικού ΑΕΠ. Επιπλέον, η βιομηχανία κατέστη ακόμη πιο «ορατή», καταλαμβάνοντας μεγαλύτερο μέρος της καθημερινότητας και συχνά προκαλώντας τους κοινά αποδεκτούς κανόνες αισθητικής. Είναι γνωστή η θλιβερή εικόνα των ημίγυμνων γυναικών μπροστά σε τεράστια παράθυρα, ενώ λειτουργούν πλέον επιχειρήσεις που έχουν ως δεδηλωμένο στόχο τη συνεργασία με την κυβέρνηση για την προώθηση των υπηρεσιών που σχετίζονται με την πορνεία, καθώς και την «προστασία των συμφερόντων των πελατών».

Ένα ακόμη τραγικό παράδειγμα είναι αυτό της Πολιτείας της Βικτόρια, στην Αυστραλία, όπου η πορνεία νομιμοποιήθηκε ήδη από τη δεκαετία του 1980. Έτσι, ενώ το 1989 λειτουργούσαν 40 νόμιμοι οίκοι ανοχής στη Βικτόρια, το 1999 είχαν φτάσει τους 94, ενώ λειτουργούσαν και 84 επιχειρήσεις συνοδών, χωρίς να υπολογίζουμε την πληθώρα σχετικών δραστηριοτήτων (peer shows, τηλεφωνικό σεξ κλπ). Η πορνεία μάλιστα συνδέθηκε και με τον τουρισμό, αφού στα τουριστικά πακέτα προσφερόταν η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν οι μάρκες από τα χρηματοδοτούμενα από το κράτος καζίνο για την αγορά υπηρεσιών σεξ στους οίκους ανοχής της περιοχής.

Η νομιμοποίηση ενισχύει το trafficking

Ένα άλλο βασικό επιχείρημα στο οποίο στηρίχθηκε η νομιμοποίηση ήταν πως θα έδινε αποφασιστικό κτύπημα στο trafficking, δηλαδή τη μεταφορά γυναικών από φτωχές χώρες με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση στη Δύση. Η πραγματικότητα διέψευσε τις σχετικές προσδοκίες.

Είναι χαρακτηριστικά τα παραδείγματα της Γερμανίας και της Ολλανδίας. Τον Ιανουάριο του 2002, η πορνεία καθιερώθηκε ως καθ'όλα νόμιμο επάγγελμα στη Γερμανία. Ωστόσο, σήμερα υπολογίζεται πως το 85% των γυναικών που «εργάζονται» ως πόρνες στη Γερμανία είναι αλλοδαπής προέλευσης. Στην Ολλανδία, όπου, όπως είδαμε, υιοθετήθηκε ανάλογη νομοθεσία το 2000, άνοιξε ταυτόχρονα ο δρόμος για τη νόμιμη είσοδο γυναικών στην χώρα με στόχο την απασχόληση στην πορνεία, ενώ ορισμένες ασφαλιστικές δικλίδες που τέθηκαν αφορούσαν στην υποχρέωσή τους να αποδείξουν πως είναι αυτό-απασχολούμενες. Περιττό να πούμε πως ο αριθμός των γυναικών από φτωχές χώρες της Ανατολής που εισάγονται από τα διεθνή κυκλώματα δουλείας και πορνείας στην Ολλανδία έχει πολλαπλασιαστεί, ενώ οι εκμεταλλευτές τους δεν δυσκολεύονται ιδιαίτερα να παρακάμψουν τα τυπικά εμπόδια, για παράδειγμα, υποδεικνύοντάς τους πώς να υποστηρίξουν ότι είναι αυτό-απασχολούμενες στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες.

Δυστυχώς, οι αρχές των χωρών αυτών δεν προβληματίζονται από το μεγάλο αριθμό αλλοδαπών γυναικών που εισέρχονται στο έδαφός τους. Πώς είναι δυνατόν να πιστεύει κανείς πως όλες αυτές οι γυναίκες δρουν αυτόνομα, αυτόβουλα, έχουν καταφέρει να παρακάμψουν μόνες τους όλες τις δυσκολίες που συνεπάγεται η προσπάθεια για είσοδο σε μια δυτικοευρωπαϊκή χώρα και μάλιστα να

δικτυωθούν, να βρουν εργασία και κατάλυμα; Είναι προφανές πως τα διεθνώς οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα και τα διαπλεκόμενα συμφέροντα κατευθύνουν και εκμεταλλεύονται χιλιάδες γυναίκες και παιδιά στην Ευρώπη.

Η νομιμοποίηση δεν περιορίζει την παράνομη πορνεία

Οι προσδοκίες για περιορισμό της παράνομης πορνείας δεν επαληθεύτηκαν. Πιο χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Βικτόρια της Αυστραλίας, όπου, μετά τη νομιμοποίηση, ο αριθμός των οίκων ανοχής που λειτουργούν παράνομα έχει πολλαπλασιαστεί. Το ίδιο συνέβη και στο Σύνδνει, όπου η πορνεία νομιμοποιήθηκε το 1995 και ήδη το 1999 ο αριθμός των οίκων ανοχής είχε αυξηθεί θεαματικά. Επιπλέον, για να αποφευχθεί η διαφθορά στην αστυνομία, το έργο των σχετικών ελέγχων ανατέθηκε στα τοπικά συμβούλια, τα οποία όμως δεν διαθέτουν την κατάλληλη υποδομή και προσωπικό για το τεράστιο αυτό έργο, με αποτέλεσμα να έχει εκλείψει ουσιαστικά η αστυνόμευση.

Ποινικοποίηση της αγοράς υπηρεσιών πορνείας-Η εμπειρία της Σουηδίας

Η αδυναμία της νομιμοποίησης να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που συνδέονται με την πορνεία είναι προφανής. Γι αυτό χρειάζεται να εξετάσουμε τις εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται. Η πιο ενδιαφέρουσα από αυτές είναι η εμπειρία της Σουηδίας, της μόνης χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση που έχει αναγνωρίσει πως η πορνεία είναι μια μορφή βίας κατά των γυναικών και συνιστά παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Με βάση αυτή τη παραδοχή, έχει προχωρήσει στην ποινικοποίηση της αγοράς σεξουαλικών υπηρεσιών, εστιάζοντας την πολιτική και τη

δράση στον περιορισμό της ζήτησης και προσφέροντας ταυτόχρονα στις πόρνες εναλλακτικές μορφές απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Η σχετική νομοθεσία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 1999, έπειτα από προσπάθειες δεκαετιών του γυναικείου κινήματος της χώρας και αφού στο εθνικό Κοινοβούλιο το ποσοστό των γυναικών έφθασε το 45% του συνόλου. Σήμερα στη Σουηδία απαγορεύεται η αγορά υπηρεσιών πορνείας. Η ποινή για τους παραβάτες είναι είτε χρηματικό πρόστιμο, είτε φυλάκιση έως και έξι μηνών.

Τα θετικά αποτελέσματα του Σουηδικού νόμου

Από τους πρώτους μήνες άρχισαν να φαίνονται οι θετικές επιπτώσεις του μέτρου. Κατ'αρχήν, μειώθηκε θεαματικά η πορνεία στους δρόμους, αφού η καταλυτική παρουσία της αστυνομίας αποθάρρυνε τους επίδοξους πελάτες. Την αρχική υποχώρηση ακολούθησε μια μικρή αύξηση της ζήτησης και προσφοράς υπηρεσιών σεξ, που όμως σε καμία περίπτωση δεν έφτασε στα προ της απαγόρευσης επίπεδα. Κάποιες γυναίκες εγκατέλειψαν την πορνεία, κάποιες μείωσαν τη δράση τους, ενώ αρκετές έχουν εξαφανιστεί. Υπάρχουν ενδείξεις πως όσοι δραστηριοποιούνταν στο χώρο, είτε επιδιώκουν να συνεχίσουν τη δράση τους κυρίως μέσω του διαδικτύου, είτε προτιμούν να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους εκτός Σουηδίας. Σύμφωνα πάντως με τα επίσημα στοιχεία της Αστυνομίας της Στοκχόλμης, ο αριθμός των γυναικών που ασχολούνταν με την πορνεία δρόμου μειώθηκε από 250–300 το 1998 σε 110 κατά το 2001, ενώ ο αριθμός των πελατών μειώθηκε κατά 75% στο ίδιο διάστημα. Η πορνεία δεν έχει εξαλειφθεί τελείως, είναι όμως πολύ περιορισμένη και το πιο σημαντικό, η Σουηδία δεν αποτελεί πλέον ελκυστικό τόπο προορισμού των σωματεμπόρων.

Οι γυναικείες οργανώσεις που ειδικεύονται στο θέμα θεωρούν το νόμο εξαιρετικά επιτυχή, παρατηρώντας πως έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των γυναικών που προσφεύγει σε αυτές ζητώντας βοήθεια για να ξεφύγουν από την πορνεία: από τις 130 γυναίκες που ζήτησαν βοήθεια, το 60% εγκατέλειψε την πορνεία και δηλώνει πως το βασικό κίνητρο ήταν η εφαρμογή του νόμου. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική, αν αναλογιστούμε πως τα αποτελέσματα άρχισαν να φαίνονται από τα πρώτα χρόνια, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο δεδομένου ότι η σχετική νομοθεσία συγκρούεται με κατεστημένα συμφέροντα και αντιλήψεις που κυριαρχούν επί αιώνες στην κοινωνία. Η σουηδική εμπειρία αποτελεί καλό παράδειγμα και για τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, μερικές εκ των οποίων ήδη μελετούν το σχετικό νόμο (Γαλλία, Φιλλανδία κλπ).

Ο μύθος της ελεύθερης επιλογής

Το «δικαίωμα στην επιλογή», χρησιμοποιείται συχνά ως άλλοθι και επιχείρημα για την εμπορευματοποίηση του σώματος, της αξιοπρέπειας, της ασφάλειας και της υγείας των γυναικών. Ωστόσο, η πορνεία δεν μπορεί να αποτελεί ελεύθερη επαγγελματική επιλογή, αφού είναι κατάλοιπο της πατριαρχίας που ορίζει πως τα φύλα έχουν σαφείς και διακριτούς ρόλους και εν προκειμένω ο ρόλος της γυναίκας είναι η εξυπηρέτηση του άνδρα με κάθε τρόπο και σε κάθε τομέα.

Η πορνεία είναι μία από τις πολλές μορφές που παίρνει η βία σε βάρος των γυναικών. Οι πόρνες, στη συντριπτική πλειονότητά τους, είναι θύματα σωματικής ή ψυχολογικής βίας, αφού δεν υπάρχει σχεδόν καμία πόρνη που να λειτουργεί ανεξάρτητα, χωρίς να υπάρχει πίσω της κάποιος που, τουλάχιστον σε κάποια φάση της ζωής της, να την ώθησε στην πορνεία για

να εκμεταλλευτεί τα κέρδη. Δεν είναι τυχαίο, ότι είναι πολλές οι πόρνες που ομολογούν πως υπήρξαν θύματα κακοποίησης σε νεαρή ηλικία από ανθρώπους του στενού περιβάλλοντός τους, στους οποίους δεν μπορούσαν να αντισταθούν (π.χ. πατέρας, δάσκαλος). Οι γυναίκες αυτές αντιμετωπίζουν το σώμα τους σαν αντικείμενο, δεν έχουν ψυχική συμμετοχή στη

σεξουαλική πράξη και επομένως οι αντιστάσεις τους είναι περιορισμένες με συνέπεια να γίνονται εύκολα θύματα των σωματεμπόρων. Σύμφωνα με την καθηγήτρια εγκληματολογίας κυρία Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, οι κοινωνιολόγοι-εγκληματολόγοι γνωρίζουν πλέον πως το επιχείρημα της ελεύθερης επιλογής «επαγγέλματος» της πόρνης και η παραμονή σε αυτό με τη θέλησή της είναι ένας μύθος. Το ανθρώπινο σώμα δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής.

Το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση της κατάστασης είναι η συνειδητοποίηση πως οι πόρνες είναι θύματα και χρειάζονται βοήθεια για την κοινωνική τους επανένταξη. Η αυστηρότητα της κοινωνίας και του νόμου θα πρέπει να στραφεί σε όσους τις εκμεταλλεύονται και φυσικά στους πελάτες, που τροφοδοτούν τη ζήτηση για το «προϊόν». Η ποινικοποίηση της αγοράς υπηρεσιών πορνείας και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένα αναγκαίο βήμα στην προσπάθεια καταπολέμησης κάθε μορφής βίας και προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των γυναικών.

Πορνεία και Ολυμπιακοί Αγώνες

Η περίπτωση του Σίδνεϋ είναι γνωστή. Κατά χιλιάδες κατέφθασαν από όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη οι επαγγελματίες του σεξ, αλλά και παιδιά από την ΝΑ Ασία, προκειμένου

να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση λόγω των ολυμπιακών αγώνων του 2000. Η βιομηχανία του σεξ και τα διεθνή κυκλώματα σωματεμπόρων γνώρισαν μεγάλες δόξες, ενώ τα κέρδη τους έφτασαν σε πρωτοφανή ύψη. Οι οίκοι ανοχής δεν προλάβαιναν να εξυπηρετούν τη πελατεία τους. Ουρές και στα σεξ σος. Είναι προφανές, ότι τα ίδια κυκλώματα προσβλέπουν σε ανάλογα κέρδη και από την Ολυμπιάδα του 2004. Άλλωστε, είναι γνωστή η κινητικότητα των διεθνώς οργανωμένων εγκληματικών δικτύων.

Πριν από μερικούς μήνες υπήρξε Σουηδικό Διάβημα προς την Ελληνική Κυβέρνηση και τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, με στόχο "να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για να μην ενθαρρυνθεί η πορνεία" ενόψει της Ολυμπιάδας 2004. Στην Ελλάδα, ως γνωστόν, 1.300.000 άνδρες χρηματοδοτούν τα κυκλώματα μαστροπείας και σωματεμπορίας με πάνω από 20 δις ευρώ το χρόνο. Η πορνεία έχει επαγγελματοποιηθεί από το 1999. Ελπίζουμε η κινητοποίηση των γυναικείων οργανώσεων, μαζί με το Σουηδικό διάβημα να ματαιώσει οριστικά τα αρχικά σχέδια για τη χορήγηση 230 αδειών εγκατάστασης οίκων ανοχής "εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων".

Βιβλιογραφία:

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών: Έκθεση για τις επιπτώσεις της βιομηχανίας του σεξ στην ΕΕ. Εισηγήτρια: Marianne Eriksson, 15 Απριλίου 2004, A5-0274/2004
2. ΚΕΣΟ Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, Συνέντευξη Τύπου «Πορνεία και Ολυμπιάδα 2004. Ποινικοποίηση του Πελάτη. Θέση της Κοινωνίας των Πολιτών». Αθήνα 20 Φεβρουαρίου 2004.

3. Janice G. Raymond «10 Reasons for Not Legalising Prostitution», 25 Μαρτίου 2003

4. Maxim Institute, «Effective Prostitution Law Reform» στο
www.maxim.org.nz/prb/betterway.html

www.karamanou.gr

Email: info@karamanou.gr